

Boj za pravice slovenske manjšine je neločljivo povezan z bojem za demokracijo in obnovo italijanske družbe.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34131 Trst - Ulica Capitolina, 3
Telef. 744-046 / 744-047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:

34170 Gorica - Ulica Locchi, 2
Telef. 24-36

NAROČNINA: Letna 1.000 lir, polletna 550 lir

Poštni tekoči račun: Trst 11/700

Obnovljena izdaja - Leto XXIV. - Stev. 1 (783)

TRST - 14. januarja 1972

Posamezna številka 50 lir

Quindicinale
Petnajstdnevnik

Sped. in abbonam.
Postale - Gruppo II

Pojdimo z zaupanjem naprej

Ob prehodu starega v novo leto se običajno ozremo nazaj z namenom, da ugotovimo politične in druge uspehe kakor tudi negativne pojave in nerešene probleme, prav tako skušamo pa gledati naprej v novo leto z zaupanjem, da bo borba demokratičnih in socialističnih sil pri nas in v svetu še bolj učinkovita in uspešna. Razumljivo je, da v tem kratkem uvodniku ni mogoče se dotakniti vseh perečih problemov, zato se bomo omejili samo na najbolj važne.

Miroljubne in demokratične sile v svetu, kljub vsej dobri volji in stalnemu prizadevanju, niso še uspeli vsiliti trajen mir in napraviti konec pustolovski dolgoletni imperialistični vojni v Vietnamu, Laosu in Kambodži. Načela miroljubnega sožitja, reševanje spornih problemov med državami po diplomatski in drugih poteh, kakor tudi preko OZN, se niso še popolnoma uveljavila. Dokaz temu je bila, poleg drugih, tudi petnajstdnevna vojna med Indijo in Pakistanom ter trajajoče nevarno stanje med Izraelom in Združenjo arabsko republiko. Seveda ta in druga kočljiva vprašanja bi bila davno že rešena, oziroma mor da ne bi nikdar obstojala, če jih ameriški imperializem ne bi sprožil, podpiral in zagovarjal.

Pustolovsko politiko ZDA danes ne obsojajo samo demokratične množice vsega sveta, ampak v notranjosti same Amerike se razvija vedno večje in mogočnejše gibanje proti vojni v Vietnamu, kateremu se pridružujejo v vedno večjem številu tudi vojaki, ki so se vrnili iz Vietnama. Gibanje proti vojni bo prej ali slej zmagalo in prineslo mir Ameriki in herojskemu Vietnamu.

Komunisti, kot vedno, bomo v prvi vrsti v borbi za mir, za neodvisnost Vietnama in drugih držav, zavedamo pa se, da je za dokončno zmago potrebna enotnost vseh demokratičnih in ljudskih množic. Nadaljevati moramo boj tudi za to, da prisilimo italijansko vlado, da, zlasti po tem vprašanju vodi bolj odločilno mednarodno politiko za dosego miru. Nujno je, da vlada obsodi ameriško vojno politiko, ker danes ne zadostuje več, da izraža neko megleno formulo o »razumevanju».

Politični položaj v Italiji je zelo zapleten in nevaren. Vladna koalicija leve sredine že dolgo časa preživlja hudo krizo zaradi nazadnja-

ških stališč ki jih je vsilila desnica KD in ki so ovirala demokratičen razvoj in napredne socialne reforme. Ta kriza se je še poglobila v zvezi z izvolitvijo novega predsednika republike. Razumljivo je, da ni bistveno kdo je bil izvoljen (bil bi lahko boljši kakor tudi slabši od tega), bistveno je to, kako je bil predsednik izvoljen. Pri tem se je porodilo sredinsko-desničarsko zavezništvo, ki je zajelo tudi fašiste. To se prav gotovo ni zgodilo slučajna, pač pa po načrtih desnice KD in s privoljenjem socialdemokratov in republikancev.

Reakcionarne sile kujejo sedaj načrte, da bi iz takega zavezništva ustanovile tudi vladno koalicijo, kar bi pomenilo dokončno pomesti z le-

vo-sredinsko vlado in preprečiti vse gospodarske in socialne reforme in vse pridobitve delavskega razreda. Vse to je toliko bolj nevarno in obsodbe vredno, ker se direktno podpira uveljavljanje fašizma v državi, ki je zrasla prav iz ruševin fašizma. Prav ta politika KD, ki je premnogokrat postavljala na isto raven fašiste in napredne sile s KPI na čelu, je prispevala, da se fašisti ojačajo in da nadaljujejo svojo tepistično in kriminalno dejavnost po vsej državi in pri nas, kjer smo Slovenci, kakor tudi naše ustanove, spomeniki padlih partizanov, slovenski in dvojezični napisi,

DUŠAN LOVRIHA

(Nadaljevanje na 4. strani)

Skrnitev partizanskega spomenika v Nabrežini

Strnimo se pod še vedno veljavnim geslom: «Smrt fašizmu!»

V zadnjem času so fašisti pomazali mnogo poslopij v mestu in tudi v nekaterih vaseh. Z gesli, ki jih packajo po zidovih, skušajo dajati duška svojim političnim strastem in spodbijati dejstvo, da so osamljeni. Toda motijo se, da bodo na tak način preslepili javnost. Zidove seveda packajo ponoči in zares čudno je, da jih čuvarji javnega reda ne odkrijejo ter prijavijo sodnim oblastem.

V noči med 30. in 31. decembrom 1971 so fašistični izživci oskrunili partizanski spomenik v Nabrežini. To podlo dejanje je ogorčeno obsodila vsa demokratična javnost.

Občinski odbor v Nabrežini se je sestal na muini seji, obsodil početje fašističnih podležev in poskrbel za to, da so spomenik po- čistili, poslanec Albin Škerk pa je poslal nujno vprašanje ministru za notranje zadeve. Zahteval je, naj ukrene, kar je potrebno, da bodo policijske oblasti čimprej odkrile skrunitelje ter jih izročile sodnim oblastem. V vlogi, naslovljeni na ministra za notranje zadeve, je med drugim podčrtano sledeče:

«V tej vaši, kjer pretežno živijo občani slovenske narodnosti, je bil oskrunjen z nesramnim napisom spomenik 101 padlemu partizanu. (Nadaljevanje na 4. strani)

15. decembra 1971., to je na 30. obletnico ustrelitve Pinka Tomažiča, Viktorja Bobka, Simona Kosa, Ivana Ivančiča in Ivana Vadrnala je krožek za družbene in politične vede Pinko Tomažič priredil slovesno spominsko svečanost v Kulturnem domu v Trstu. Ob tej priliki je bila v veži Kulturnega doma tudi razstava dokumentov o tako imenovanem II. tržaškem procesu. Razstavo je priredila Slovenska prosvetna zveza. Istega dne je bila podobna spominska svečanost tudi v Kopru, naslednjo nedeljo pa na strelišču pri Opčinah. (Na sliki: prireditev v tržaškem Kulturnem domu.)

Izjava deželnega izvršnega komiteja KPI

Deželni izvršni komitej KPI je proučil položaj slovenske narodnostne manjšine v Furlaniji-Juljski krajini, obisk enotne delegacije Slovencev pri poslancu Colombu v Rimu ter perspektive in naloge komunistov, izhajajoče tudi iz razprav o teh vprašanjih v partijskih organizacijah, ki so najbolj angažirane na tem področju.

Srečanje predstavništva vseh komponent slovenske manjšine s predsednikom ministrskega sveta je sad široke in enotne akcije, ki je zahtevala trdo delo skozi eno celo leto in v kateri so se komunisti aktivno udeleževali.

Deželni komitej odobrava delo komunistov v enotni delegaciji Slovencev in v vseh dosedanjih fazah te akcije. Visoka stopnja enotnosti, ki jo je slovenska manjšina dosegla, je privedla do tega, da je prvič po rojstvu republike, ki je izšla iz odporščitve, prišlo do srečanja na tako visoki ravni in s tem do neposrednega preverjanja stališč vlade, da bi proučili položaj in pot, ki bi jo bilo treba še prehoditi.

S tem v zvezi je potrebno podčrtati, da je predsednik ministrskega sveta dal nekaj načelnih, sicer pozitivnih izjav, vendar pa se je izognil sleherni stvarni obvezi, izmikajoč se navajanju točnih in potrebnih ukrepov, kakor tudi rokov njihovega uresničevanja. Tem omejitvam — ki so toliko bolj hude, ker bi vlada imela dovolj časa, da bi sporazumno s pristojnimi ministri pripravila ukrepe za uresničevanje zahtev, predloženih v enotni spomenici — se pridružujejo stališča, ki jih je treba odločno zavrniti.

Predsednik Colombo je namreč v bistvu potrdil voljo, da ohranijo delitev Slovencev v tri kategorije z različnim ravnanjem v posameznih pokrajinah ter dejansko zanikal obstoj slovenske manjšine v videmski pokrajini. V svojih izjavah je ponavljal potrebo po »poglobitvi«, »pazljivi preučitvi«, »postopnem« reševanju in »previdnosti«, kar pomeni po več kot dveh desetletjih nova odlaganja in je nov dokaz podrejanja šovinističnim krogom, ki delujejo v Trstu in deželi, kakor tudi v Rimu.

Posebno negativno je ocenjevanje položaja v Nadiških dolinah, kjer da se ne more zadovoljiti ene in vznevoljiti druge. O zadevi Nadiških dolin so predsednikova mnenja povsem v navzkrižju s tistimi, ki jih je izrazila enotna deželna delegacija. In to medtem, ko v tistih krajih nacionalistične provokacije in nazadnjaška politika tudi glede najnujnejših potreb na družbeno-ekonomskem področju povzročajo izseljevanje in obubožanje, kar ogroža sam obstoj slovenske manjšine.

V nasprotju s trditvami poslanca Colomba dežela ni pomagala rešiti odrlih vprašanj Slovencev in to zaradi protiautonomistične politike vlade ter znane razsodbe ustavnega sodišča, katere predsednik ni niti omenil, kar potrjuje, da ni volje in obveznosti po spremembi nesprejemljivega stanja. Ta stališča ponovno potrjujejo odgovornost leve sredine na vseh ravneh in zlasti Krščanske demokracije, ki je bila hote odsotna v enotni akciji.

Deželni izvršni komitej KPI poudarja potrebo po nadaljnjem razvoju enotne pobude in množične akcije za temeljito spremembo vladnih stališč, za zagotovitev vseh pristojnosti avtonomni deželi, katere ji pripadajo. Ta akcija predstavlja pomemben del splošnega gibanja za demokracijo in obnovo italijanske družbe, zato je naloga vseh italijanskih in slovenskih demokratičnih sil, da delujejo za njeno nadaljnjo razširitev in učinkovitost za to da se dosežejo postavljeni cilji.

Deželni izvršni komitej KPI obvezuje vse svoje organizacije, svoje predstavnike v parlamentu, v deželnem svetu in v krajevnih upravah, da s svojimi pobudami prispevajo k nadaljevanju boja s temi usmeritvami. Da bi se rešila slovenska vprašanja je KPI zadalžena, da pospeši razpravo o zakonskih osnutkih v parlamentu in še posebno zakonskega osnutka KPI, da bi se na tistem mestu soočila stališča in se preverjala volja raznih političnih sil okoli temeljnih vprašanj demokracije.

Otvoritev sedeža KPI na Opčinah

Sekcija KPI na Opčinah ima nov sedež. Uradne ga bodo odprli jutri, v soboto, 15. t.m., zvečer.

Želja openskih tovarišev je torej uresničena. Pa ne le želja tamveč tudi potreba. Seveda je bila uresničitev te želje in potrebe združena z velikimi žrtvami. Sredstva so prispevali člani partije. Tudi odstotki od prodaje časopisov in revij — to delo že mnogo let opravljajo tovariši povsem brezplačno — so bili namenjeni za odkup sedeža sekcije

partije. «Seveda, tako poudarjajo openski tovariši, morali smo najeti tudi posojilo, ki ga bomo v doglednem času vrnili. Pričakujemo, da nam bodo pomagali tudi tovariši iz drugih krajev».

Novi sedež, je v Narodni ulici števil. 188/1 — v dvorani je prostora za okrog 80 ljudi — in bo na voljo ne le partijskim organizacijam ampak tudi drugim demokratičnim organizacijam za sestanke, predavanja in podobne prireditve.

Sestanek kmetov članov KPI

Za otvoritev volilne kampanje za novo vodstvo Kmečke bolniške blagajne na Tržaškem sklicuje kmečke komisija KPI širši sestanek članov, na katerem bodo razpravljali o tem važnem vprašanju in o mobilizaciji partije za dosego volilnega uspeha. Sestanek bo 15. januarja ob 17. uri na sedežu tržaške federacije - Ulica Capitolina 3.

Naši kongresi S kongresa sekcije v Dolini

Komunistična partija Italije se pripravlja na svoj 13. vsedrjavni kongres ki bo v Milanu od 11. do 17. marca letos.

Vse federacije v državi se pripravljajo na ta važen dogodek in sklicujejo svoje pokrajinske, sekcijske in celične kongrese.

Kongres avtonomne tržaške federacije bo od 3. do 6. februarja. Do takrat morajo vse njene osnovne organizacije sklicati svoje splošne sestanke, odn. kongrese.

Mnoge so svoje kongrese že pripravile in izvolile nove vodilne odbore ter delegate za pokrajinski kongres.

Diskusija se vrši na podlagi poročila, ki ga je podal tovariš Berlinguer na Centralnem komiteju KPI, ne pa na osnovi tez, kakor je bil običaj za mnoge prejšnje kongrese partije.

Naša partija je namreč danes monolitna in enotna, kritična in samokritična, politično podkovana, organizacijsko utrjena, sposobna oprijeti se analiz položaja in prevzeti odgovarjajoče sklepe, ne da bi potrebovala pisanih navodil ali smernic. V njenih vrstah je mogoča prosta razprava, ne da bi različni pogledi, ki se morejo pojaviti o posameznih vprašanjih, mogli krhati njeno trdnost in njen sestav. Vsak poedin član more prispevati k izdelavi njene linije, njenih smernic.

Razprave, ki je sedaj v teku za kongres KPI, zasleduje namen preveriti pravilnost linije partije, njene taktike in strategije ter akcij in bojov, ki jih vodijo komunisti za uresničenje reform, za demokracijo, proti reakcionarnim podvigom, za mir in socializem.

V to razpravo so torej že pose-

Srečanje komunistov sesljske sekcije

V soboto, 8. januarja so imeli letno srečanje komunisti in simpatizerji sekcije KPI za Sesljan, Vižovlje, Mavhinje in Cerovlje. Sestanek je potekal ob številni udeležbi povabljenih, katerih mnogi so posegli v razpravo. Med njim naj omenimo poslanca Škerka, tovariše Markoviča, Peressinija, Nicolettija. Poleg vprašanj, ki se tičejo organizacije same je bilo precej govora o občinskih zadevah. Izrečene so bile kritike na račun občinske uprave, ker zanemarija poti po vaseh in ne poskrbi za asfaltiranje ceste iz Vižovelj (pod železnico) proti pokopališču in avtocesti. Izražena je bila želja, naj občina čimprej poskrbi za razsvetljavo v podhodu avtoceste v Sesljanu. Nadalje so bile izrečene kritike, ker v sosednem Prečniku žarnice javne razsvetljave se prižgejo komaj ob desetih zvečer. Govora je bilo še o marsičem, kar zanima prebivalstvo v odnosu do občinske uprave. O tem so bili zadolženi občinski svetovalci KPI, da posredujejo pri občinskih oblasteh.

Tovariš Škerk, ki je podal uvodno poročilo in obračun leta, je sporočil, da so vsi člani že obnovili člansko izkaznico za 1972. leto. Na koncu sestanka so bili sprejeti trije novi člani v partijo. Za delegata na pokrajinskem kongresu pa sta bila izbrana tov. A. Škerk in A. Marković. Izvoljen je bil tudi novi odbor sekcije, ki bo vodil organizacijo do prihodnjega leta.

S.

gle večji del naših sekcij. Analiza je zelo zanimiva.

Naše članstvo je očito razumelo, katera so danes najvažnejša vprašanja, ki se jih je treba lotiti.

Posebne poudarka dajejo naše osnove organizacije analizi mednarodnega položaja, bojov ki jih vodijo ljudstva za mir, neodvisnost in demokracijo, proti kolonializmu in imperializmu, proti ameriški hegemoniji in vmešavanju v zadeve drugih narodov in držav. Povsod se opaža izredno zanimanje za debato, ki je danes v teku v svetovnem delavskem in revolucionarnem gibanju o izbiri taktike in strategije pri iskanju poti v socializem ali v usmeritvi bojov za rušenje imperializma in kapitalizma, za prevzem oblasti. V vsaki osnovni organizaciji se pojavlja potreba po učinkovitejšem pritisku, da se spori in nespo razumi odstranijo, da se poiščejo stične točke, ki morejo združiti komponente delavskega in socialističnega gibanja v svetu, da se uveljavijo predlogi in načela ki jih vsebuje Togliattijeva poslanica iz Jalte, se pravi da se poišče enotnost v različnosti stališč in da se spoštuje suverenost in neodvisnost narodov in držav.

V slovenskih sekcijah, a tudi v ostalih, se opaža znatno zanimanje za dogodke v Jugoslaviji, zlasti v zvezi s položajem na Hrvaškem in s kritičnim nastopom tov. Tita. Ugotavlja se pomen okrepitve partijske organizacije, in njene vloge pri gradnji socializma. Izraža se prepričanje, da se bodo stvari kmalu uredile in da bo socialistična družba v Jugoslaviji dobila trdnjšo osnovo, ko se bodo te težave premostile.

Nič manjše ni zanimanje za položaj v Italiji, za boje ki jih vodijo delavske množice, za vlogo, ki jo ima naša partija v boju za resnične in stvarne strukturne spremembe, za enoten nastop delavskega gibanja, za novo zunanjo in notranjo politiko Italije, za sindikalno enotnost, za perspektive, ki jih slednja odpira v državi.

Skratka, v glavnem se politična usmeritev partije odobrava, dasiravno se izrekajo kritične opombe o nekaterih stališčih do raznih vprašanj, oziroma do izvajanja določenih nalog in akcij.

Zelo pestra in razgibana je diskusija o slovenski problematiki.

Na terenu se razpravlja o vprašanju slovenskih pravic in o ureditvi položaja Slovencev v Italiji, o vlogi, ki jo ima partija in o potrebi po okrepitvi enotne, skupne akcije Slovencev za doseg zakona o globalni rešitvi tega perečega vprašanja.

Živahno se o tem razpravlja ne le na podeželju, kjer so slovenske sekcije, oziroma sekcije, ki delujejo v pretežno slovenskih krajih, temveč povsod, tudi v najbližji mestni okolici in v mestu samem, kjer je večina članov italijanske narodnosti.

Povsod se popolnoma odobrava načelno stališče partije do Slovencev. Poudarja se, da so slovenska vprašanja povezana s splošnim bojem za demokracijo, in da se zato morejo pozitivno rešiti z okrepitvijo demokracije v državi, s spoštovanjem ustave, z odobritvijo novih in odpravo starih, fašističnih norm in zakonov. Popolnoma se odobrava stališče partije, da je za doseg slovenskih pravic in zagotovitev obstoja in razvoja te manjšine v Italiji potreben skupen nastop Slovencev z italijanskim demokratičnim pre-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Sekcija KPI dolinske občine je imela svoj redni kongres preteklo soboto. Tržaško federacijo je na tem kongresu zastopal tovariš senator Paolo Sema. Uredništvo našega lista je tovariša senatorja naprosilo naj bi opisal potek tega kongresa. Tovariš Sema je ustregel naši prošnji, za kar se mu na tem mestu toplo zahvaljujemo.

Tovariš Sema je na kongresu tudi govoril. Med drugim je poudaril, da je sedanji položaj v Italiji zelo resen tudi zaradi neugodja na gospodarskem področju. Dalje je govoril o pomenu bojov delavcev za reforme, o rovarjenju konservativnih sil in reakcije, o nevarnosti, ki jo povzročajo desničarski krogi.

Preteklo soboto je bil kongres sekcije KPI dolinske občine. Kongresa se je udeležilo okrog sedemdeset tovarišev, med katerimi je bilo mnogo mladih. Po izvolitvi delovnega predsedstva, kateremu je načeloval tovariš Dušan Lovriha, je tajnik tovariš German Švara podal poročilo, s katerim je tovariše opozoril na mednarodni položaj, jih seznanil z uspehi socialističnih dežel in Sovjetske zveze, kakor tudi z junaškim bojem vietnamskega ljudstva, ki je zadalo težke izgube vojnemu stroju ZDA.

Tovariš Švara je govoril tudi o pomenu, ki ga ima vstop Ljudske republike Kitajske v Organizacijo združenih narodov, za kar se je KPI vselej dosledno zavzemala. V nadaljevanju svojega poročila pa se je dotaknil vprašanj, ki so v zvezi z

izvolitvijo novega predsednika italijanske republike. Med drugim je poudaril, da je bil novi predsednik izvoljen tudi z glasovi fašistov in da se je krščanskodemokratska stranka preusmerila na desno, kar povzroča resno zaskrbljenost tudi med Slovenci.

Zatem je govornik priporočil tovarišem, naj bodo aktivni v množičnih organizacijah, ne da bi se odpovedali komunistični usmeritvi, naj sodelujejo tudi v demokratičnem boju ob bližnjih upravnih volitvah v Trstu, ki so pomembne za vso pokrajino, podčrtal pa je potrebo po ustreznih ukrepih za dvig ideološke ravni članov partije ter predlagal, naj bi v prihodnjem letu priredili ustrezne politično-ideološke tečaje. «Na prejšnjem sekcijem kon-

Kmečko bolniško blagajno bodo upravljali kmetje!

KPI je vedno podpirala pravične zahteve kmetov

Dolgo so naši kmetje čakali, da se ukine komisarska uprava za kmečko blagajno. Niso pa čakali mirno in pokorno. Stalno so kmetje tržaške pokrajine zahtevali, da se z demokratičnimi volitvami izroči uprava bolniške blagajne njihovim predstavnikom. Številni so bili protesti in obsodbe zoper nezakonito ravnanje vladnega generalnega komisarja za tržaško ozemlje.

Zavlačevanje volitev je narekovala bojazen, da bi tržaški kmetje sami upravljali lastno bolniško blagajno po demokratičnih načelih ter da bi volitve pokazale pravo lice politične usmerjenosti in narodnostne pripadnosti večine kmetov, neposrednih obdelovalcev zemlje. Nacionalistična in prav malo kmečka organizacija «Cultivatori diretti» (ki ima svoj sedež v ulici Roma 20), je morda upala, da bo čas deloval v njeno korist, da se bo okrepila, ter da bo pridobila naklonjenost kmetov.

Čas pa je deloval in deluje v popolnoma nasprotno smer od tiste, ki so si jo želeli voditelji zgoraj omenjene organizacije. V 12 letih komisarske uprave so kmetje močno utrdili lastno kmečko organizacijo. Najbolj pomeben dogodek v tem obdobju je organizacijska združitev Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov. Ta združitev je pokazala, da moč organizacije, ki jo sedaj imajo kmetje, ni le podvojena. Kmečka zveza iz leta v leto krepi svoje sile, si pridobiva nove člane, organizacijsko postaja vedno močnejša in večja svoj vpliv med kmeti.

Komunistična partija je vedno in odločno podpirala upravičene zahte-

ve kmetov tudi v pogledu volitev za upravo kmečke blagajne. Dolgotrajno bi bilo naštevati raznih nastopov KP bodisi v prvi osebi kot tudi potom njenih izvoljenih predstavnikov na vseh ravneh, da bi prišlo do volitev. Sedaj, ko so volitve napovedane in ki bodo že konec februarja, bo KP z vso težo svoje organizacijske in politične sile podpirala kandidatno listo, ki jo bo Kmečka zveza predložila.

Komunistična partija, ki je stranka delavcev in kmetov, ima dolžnost, da napravi vse kar ji je mogoče, da se uresničijo cilji, ki si jih postavlja Kmečka zveza.

Izid volitev bo moral pokazati, kaj hočejo naši kmetje, Slovenci in Italijani, kakšni so njihovi interesi.

V zvezi z izvolitvijo uprave bolniške blagajne se prepletajo najrazličnejši problemi. Demokratizacija bolniške blagajne ne pomeni samo izboljšanje zdravniške oskrbe, pomeni tudi okrepitev zahteve kmetov po izenačenju bolniške oskrbe z oskrbo, ki jo uživajo vsi ostali delovni ljudje. Ne smemo pozabiti na zahtevo po reformah zdravstvene službe v državi in na nujnost organiziranja zdravstvenih enot, kar bi privedlo do odprave neenakosti v zdravstveni oskrbi. Demokratizacija bolniške blagajne pomeni tudi uvajanje pravice uporabe slovenščine v tej ustanovi. Vidimo torej, da se tesno prepletajo socialni, politični in narodnostni problemi.

Zavedati se moramo, da bo zmagala kandidatna lista Kmečke zveze na prihodnjih volitvah hkrati zmaga vseh Slovencev in tudi zmaga vseh Slovencev, ki se borijo za priznanje svojih narodnih pravic.

D. K.

gresu, je poudarjeno v tajnikovem poročilu, je bilo sklenjeno, da si bo dolinska sekcija nabavila partijsko zastavo. Sklep je bilo uresničen. Prav tako bo treba uresničiti tudi razne sklepe letošnjega kongresa sekcije dolinske občine, to je občine, v kateri so že nastale in še nastajajo pomembne spremembe, tudi v zvezi z novo tovarno motorjev. Tako občinska uprava kot partija bosta morali pravočasno sprejeti določene ukrepe. Sekcija bo morala sporazumno s federacijo v Trstu poskrbeti za ureditev ustreznega organizacijskega ustroja, pri čemer bo treba upoštevati med drugimi tudi dejstvo, da bodo na novem delovnem mestu zaposleni v glavnem delavci italijanske narodnosti.

Po poročilu se je razvila zanimiva razprava. V njej so sodelovali številni tovariši. V glavnem so govorili o vprašanjih, ki se jih je dotaknil tajnik v svojem poročilu. Vsi govorniki so se dotaknili tudi vprašanja mladine ter ugotovili, da se je v zadnjem času mnogo mladih ljudi približalo partiji.

Mnogi tovariši so govorili tudi o vprašanjih kulture in o zadevah demokratične uprave. Poudarjeno je bilo, da mora sekcija bolje srbeti za mladino ter pozitivno odgovoriti na njena pričakovanja.

Na kongresu je bilo tudi podčrtano, da se je kulturna dejavnost v dolinski občini povečala in izboljšala in da so se stiki in izmenjave s kraji in občinami v Jugoslaviji, n.p.r. s Kočevjem, pomnožili. Rečeno je bilo tudi, da se mora sekcija zavedati dejstva, da se je spremenil tudi etnični sestav dolinske občine in da v tej občini danes živi določeno število italijanskih delavcev. Sekcija bo morala upoštevati tudi njihove potrebe tako na kulturnem kot na političnem področju.

Z živim zanimanjem so kongresisti razpravljali tudi o vprašanjih delavskega razreda, o sindikalnih zadevah in o ovirah na poti graditve resnične in borbene sindikalne enotnosti. Ostro so kritizirali zadržanje določenih oblasti in vlade zaradi popuščenja pred tistimi, ki počenajo izgrede, pred skvadristi, ki nekaznovano rovarijo.

Kongres je med drugim predlagal, naj bi v dolinski občini ustanovili organizacijo mladih komunistov, saj obstajajo vsi pogoji za njeno delovanje.

Na kongresu so govorili tudi o izletu v Stalingrad. Tovariši so predlagali, naj bi čimprej začeli sprejemati prijave za ta izlet, ki bo, kot je znano prihodnje jesen ob priliki veličastne manifestacije v počastitev obletnice zgodovinske zmage nad nacistično vojsko.

Kongres je končno povabil vse tovariše, naj sodelujejo pri zbiranju podatkov in dokumentov o nastanku in akcijah komunistične partije na področju dolinske občine, kakor tudi podatke in dokumente o osvobodilnem boju. Sklenjeno je bilo, da bodo nekateri tovariši takoj po kongresu pričeli zbirati zadevno gradivo. Ta sklep je še posebno važen, saj je iz vasi dolinske občine izšlo mnogo protifašističnih borcev.

Politična komisija je kongresu predložila osnutek dokumenta o vprašanjih Slovencev. Osnutek dokumenta je dolg in zapleten. O nekaterih njegovih točkah kongres ni razpravljal. Zato je bilo sklenjeno, da ga bo preučil novoizvoljeni sekcijske komitét.

Na koncu je bil izvoljen nov sekcijski komitét, izvoljeni so bili tudi delegati za pokrajinski kongres v Trstu.

GANLJIVA SPOMINSKA SVEČANOST V ŠTORJAH PRI SEŽANI

Odkritje spomenika M. Štoki mlademu partizanu s Proseka

«Na tem mestu je v času narodno osvobodilne vojne stal telegrafski drog, na katerega so nemški nacisti dne 9. januarja 1944 po strahotnem mučenju obesili mladega partizana Kosovelove brigade Marjana Štoka, rojenega 15.7.1928 na Proseku pri Trstu». Tako je napisano na spomeniku, ki so ga mlademu junaku postavili in odkrili v Štorjah v nedeljo 9. t.m.

Mladi Marjan je izšel iz zelo zavodne antifasistične družine. Zavest o važnosti in pomenu odločnega odpora proti fašizmu je torej spremljala mladega Marjana od rojstva dalje. Zato je bilo povsem naravno, da se je tako mlad, skoraj še otrok, vključil v komunistično mladino in da je aktivno začel delovati v sklopu partizanskega in odporniškega gibanja. Kmalu so mu poverili zelo važno nalogo: postal je partizanski kurir.

Sotovariši in soborci se ga spominjajo vedno vedrega, veselega, polnega duhovitosti in izredno agilnega. Kretati se je znal v vsaki situaciji in se dinamično poprijeti katere koli naloge.

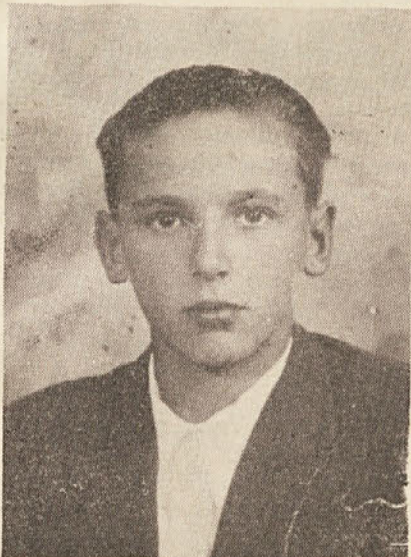
Toda terensko delo, dasiravno se ga je loteval navdušeno in predano, ni mu bilo dovolj. Zavedal se je, da je bil odločilni faktor za uničenje nacifašizma oborožen boj. Bil je prepričan, da je potrebna okrepitev partizanske akcije in borbe. Zato se je kmalu odločil v partizane in zgrabil za puško.

Vendar njegove sanje: poraziti kruto nacistično zver in doživeti svobodo, se niso uresničile. Bolje povedano: uresničile so se za druge, ne pa zanj.

Bilo je zvečer 8. januarja 1944 v Štorjah. Vas so dolgo zasedali Nemci. Tistega dne pa so jo zapustili, z namenom da se vrnejo naslednjega dne. Kosovelova brigada ni zamudila prilike in sklenila mobilizacijo: partizani so prišli v vas, se ustavljali v hišah, kjer so jih domačini navdušeno sprejemali, napolnili so zidove z napisi, delili partizansko gradivo. Skratka - mobilizacija.

Poveljstvo brigade je odločilo, da večji del partizanov ostane v Štorjah, manjša skupina pa da se poda v Podbrežje, tudi na mobilizacijo. V tej skupini ki se je pripravljala na odhod je bil tudi Marjan Štoka s Proseka.

Noč je bila svetla in videlo se je kar razločno. Naenkrat se je začul ženski krik: «Nemci! Bežite!».

Marjan Štoka

Sledila je hajka, domačini pa so se zaprli v hiše. Ko so nacisti stopili v vas in zagledali napise, so začeli divjati. Nastavili so strojnice, obkolili vas in začeli iskati partizane. Mladega Marjana so ujeli na ozki stezi, ko se je skušal izmuzniti iz obroča. Peljali so ga v hišo, kjer je bila nekoč gostilna. Hiša je označena s številko 32. V njej so takrat priprli ujete partizane. Marjana so grozno mučili. Izvedeti so hoteli podatke o partizanih, o njihovih akcijah in premikih. Mučili so ga vso noč, toda iz njegovih ust ni s iztrgali niti besede. Mučenje je trajalo do 10. ure zjutraj. Razkačeni so ga že onemoglega obesili na telegrafski drog, ki je stal ob hiši. Očividci trdijo, da so bile njegove zadnje besede namenjene ljubljeni mami.

S svojim junaškim nastopom je mladi Prosečan rešil življenje in drugim borcev in verjetno celo vasi. Niti ni izdal besede, ki sta bila skrita v votlini za neko omaro v isti hiši, kjer so ga mučili (partizana iz Vipave in Mongolca. Slednjega so Nemci ujeli na ruski fronti a uspelo mu je pobegniti v partizane. Kasneje je sovjetski partizan padel v vasi Griže pri Štorjah).

Čeravno je bilo Marjanu komaj petnajst let in pol, je znal živeti in umreti kot junaški borec, kot izkušen komunist.

Njegov tragični konec je močno presunil vso vas. Domačini so ostali zaprti v hišah. Nihče se ni upal do sosedov. Vas je bila, kakor da je z Marjanom umrla.

Fant je visel na drogu dva dni. Šele takrat, ko je nemški poveljnik izdal dovoljenje, so štirje vaščani

Pismo sovjetskih pionirjev

Dragi Marjanovi starši!

Pišete Vam pionirji odreda «Rdeči posnemovalci» iz Sovjetske zveze.

Izvedeli smo za Vašega sina Marjana, pri čemer nam je pomagal tovariš E. Paravina, tajnik Sveta Zveze pionirjev Socialistične republike Hrvatske.

Radi bi še nekaj več izvedeli o Vašem Marjanu. Oprostite nam, da Vas vznemirjamo, saj razumemo, kako Vam mora biti težko, ko se obudi spomin na preteklost.

Ponosni smo, da ste v Vaši družini vzgojili takega pionirja, ki je bil sposoben za tako velika dejanja.

Mi Vas prav lepo prosimo, da nam pošljete čim več podatkov iz življenja Vašega Marjana.

Naš pionirski odred bo nasledil ime «MARJAN ŠTOKA». Na to ime bo naš odred ponosen in mi se bomo trudili, da bi bili podobni Vašemu Marjanu.

S pionirskim pozdravom!

Odred «Rdeči posnemovalci»

Spomenik Marjanu Štoki v Štorjah

(dve ženski in dva možka) sneli z droga Marjanovo truplo, ga zavili v ruho in odpeljali na pokopališče.

Njegovo vzorno zadržanje pred smrtjo je vzbudilo veliko občudovanje v kraju kjer je padel, med borci Kosovelove brigade, in med prebivalci rojstnega Proseka.

Vest o njegovi hrabrosti je odjeknila daleč naokrog. Celo v Sovjetski zvezi so po mladem Marjanu poimenovali neki pionirski odred in neko šolo.

Precej let po osvoboditvi, je neki vzgojitelj iz Zagreba pripeljal v Štorje svoje učence in se ustavil na kraju mučeništva mladega partizana.

Njegovemu spominu sta se hoteli oddolžiti letos Zveza borcev iz Štorij in partizansko združenje ANPI s Proseka-Kontovela, s tem da sta priredili žalno svečanost in odkrili spomenik, na kraju kjer je tovariš Marjan padel. Predstavniki Zveze borcev, tovariš Miro Bevčič - Kres, takratni tajnik OF za sežanski

JELKA GERBEC

(Nadaljevanje na 4. strani)

Obisk pri grški manjšini

Zanimivo srečanje v mestu Reggio Calabria

3. in 4. januarja so se zbrali v Reggio Calabrii pripadniki raznih narodnostnih in jezikovnih skupin, ki živijo v Italiji. To srečanje je organiziral federalni odbor za etnične in jezikovne skupnosti v Italiji ter za obrambo ogroženih kultur. Ta odbor prireja podobne sestanke dvakrat letno v krajih, kjer živijo pripadniki ene ali druge narodnostne manjšine. Na teh srečanjih razpravljajo o vprašanih predvsem tiste narodnostne manjšine, ki živi v kraju kjer se vrši sestanek. Tako je tokrat, ta sestanek v Reggio Calabrii, bil namenjen obravnavi vprašanj, ki zanimajo grško in deloma tudi albansko jezikovno skupnost. V Calabrii in v manjši meri tudi v Puglii živi starogrška manjšina.

Tega zborovanja, ki se je vršilo v sejni dvorani mestnega muzeja, so se udeležili vidni predstavniki javnega življenja dežele Calabria. Iz raznih posegov in izvajanj nastopajočih govornikov je bilo razvidno, da je bila tamkajšnja grška manjšina vse do danes popolnoma zanemarljena in prezrta od vladnih oblasti. Prizadevanja mnogih izobražencev in dijakov, pripadnikov te manjšine, ki delujejo pod okriljem društva «La Jonica», niso rodila uspehov, čeravno so zahteve, ki jih postavljajo, zelo skromne. Glavna skrb tega društva je gojitev ljudske kulture in zavzemanje pri oblasteh za dosego najosnovnejših ukrepov za zaščito in ohranitev pri življenju grške jezikovne manjšine v Italiji. Z nekoliko dobre volje s strani italijanske vlade ne bi bilo težko zadovoljiti to revno in skromno prebivalstvo, ki želi še dalje živeti s svojimi narodnostnimi značilnostmi.

Na zborovanju so spregovorili nekateri deželni odborniki in prefekt Reggio Calabrie. Iz njihovih ust smo slišali lepe izjave ter obljube, ki spominjajo na one, ki nam jih je izrekel, ob nedavnem sprejemu, predsednik vlade Colombo. Ker izkušnje učijo tudi tamkajšnje Grke so prisotni zelo hladno sprejeli te obljube.

Zahteve, ki jih postavljata ta ogrožena manjšina, lahko zgostimo v nekaj stavkih. Gre predvsem za uvedbo nekaj ur pouka grščine v

osnovnih in srednjih šolah ter podpore za ohranitev in razvoj narodnih kulturnih tradicij. Postavljeno je bilo tudi vprašanje deželnih radijskih oddaj v jeziku tega prebivalstva. Prav tako je bilo govora o podpori in zaščiti ljudske obrti, kar bi primoglo obenem k izboljšanju gospodarskih razmer.

Podobno, kot v Beneški Sloveniji se je razprava sukala okrog vprašanja emigracije, ki prizadeja hude udarce tej skupnosti, ki bo izginila in se razpršila če ne bodo oblasti krepko in čimprej posegle z ustreznimi gospodarskimi ukrepi. Zelo občuteno in pereče je vprašanje preselitve nekaterih hribovskih manjšinskih naselij, katerim grozijo zemeljski usadi. Zahteva po tem vprašanju je bila, naj oblasti, čeprav mora priti do preselitve, poskrbijo, da se vaške skupnosti ohranijo povezane in enotne.

Med zborovanjem so nas presenetili s kratkim kulturnim sporedom njihovih folklornih glasbenih instrumentov.

Najzanimivejši del srečanja z grško manjšino je bil na planoti Aspromonte, kjer v največji revščini in splošni zapuščenosti živi grška manjšina. Obiskali smo tri najznačilnejša naselja (Roghudi, Chorio in Galliciano), ki jih bodo izpraznili (tako zahtevajo oblasti) zaradi nevarnosti zemeljskih plazov. Vas Roghudi, ki je zgrajena na skalnati strmini nad hudournikom, so že zapustile skorve vse družine. V tej vasi, kjer so v preteklosti mnogi ljudje padli v prepad, ki obdaja vso vas, in se ubili, so nam povedali, da so starši morali vedno držati privezane svoje otroke na vrvi. Tod povsod smo z velikim začudenjem opazovali veliko pomanjkanje vsega, kar potrebuje človek za življenje.

Presunjeni smo zapustili te kraje italijanskega juga in se zgrajali nad zadržanjem rimskih oblastnikov, ki nosijo zgodovinsko odgovornost za tamkajšnje obupno gospodarsko stanje, v katerem živita zapuščeni grška in albanska manjšina skupaj z ostalim prebivalstvom.

ALBIN ŠKERK

Knjiga za dijake

Tokrat brez nobene šale. Vemo, kako steguje oživljeni fašizem svoje roke po šolah in dijakih, ki se ga krčevito branijo. Štirje dijaki tega rimskega liceja so morali zaradi fašističnega profesorja v zapor, v Palermu pa je tovariš, ki je delil letake preda svojo šolo, dobil devet vbodov z nožem in se bo le s težavo rešil.

Naj nihče ne misli, da je slovenska šola (koliko jih je, ki lažejo, ko s svetim strahom izgovarjajo: «naša, manjšinska, priborjena, dana, dobra, ljudska, slovenska...») imuna pred fašizmom! Nasprotno, še se nadejajo učitelji, ki s hvaležnostjo mislijo na nacistične, češ «saj so nam jo dali». Pa ni res.

Martin Jevnikar, profesor slovenščine, piše v dijaško glasilo «Literarne vaje» recenzije knjig, tiskanih v begunskih krogih, in te izkorišča za propagando «slovenskega domobranstva». Dijaki, za katere je branje «Literarnih vaj» skorajda moralna obveza do profesorja, so tako izvedeli v šoli, kjer je celo Tomažičeva proslava pollegalna in kjer ni govora o odporniškem gibanju, da so «domobranci idealni fantje», «pošteni, odkriti itd.», «podnevi so delali na poljih, ponoči pa branili svoje postojanke». Borili pa so se proti partizanom, ker so uhajali na njihovo ozemlje (njihovo? Nemško, hočete reči, kajne gospod profesor?), tako skoraj slučajno. Nedajbog, za Jevnikarja, da bi kdo mislil, da so sodelovali z okupatorjem ali celo, da so bili ti fantje le banda morilcev velikega kova. Dijakom pa branje knjige priporoča.

Tudi mi bomo dijakom priporočili branje neke knjige. Te Jevnikar še ni «recenziral», ne v «Literarnih vajah», ne v «Mladiki». Napisala jo je učiteljica Stefanija Ravnikar - Podbevšek: «Sveti Urh». Naj citiram en sam primer, eno samo pričevanje.

29. novembra 1943 je pred ljubljansko bolnišnico zapeljal vojaški avtobus. Iz njega so izstopili domobranci. Med njimi so bili Stane Kukovič, Ivan Jerančič, Adolf Grad, Milan Holozan, Martin Kranner in eden Bevkarijevih bratov. Sli so iskat Franco Zupančič, dekle, ki se zaradi strela v tilnik in v prsi ni mogla premikati dalj časa. Nekega dne ji je uspelo vstati s postelje. Oprijemajoč se zanj je napravila nekaj korakov in že je kaplan Križaj obvestil posadko domobrancev iz Polja.

Nosili so jo, ker ni mogla hoditi, a ne daleč. Neki tovarišici, ki jo je gledala pa je dejala: «Drugič, vem, da ne bom ušla smrti!»

Zaprla so jo v sokolski dom, ponoči pa so jo domobranci odpeljali v bližino gramozne jame med Ježico in Vižmarjami, kake pol ure stran od Kleč. Med travo in grmičevjem je bil tudi preperel križ. Tu so Francki Zupančič s puškinimi kopiti zdrobili glavo.

Črt

Udeleženci spominske svečanosti v Štorjah

Ogorčenje zaradi skrunitve partizanskega spomenika v Nabrežini

Oskrunjeni spomenik v Nabrežini

(Nadaljevanje s 1. strani)

Fašistični napisi so se pojavili tudi v Sesljanu. Do podobnih akcij je prišlo tudi v Trstu. Zato vprašujem, do kolikšne mere se zares zavzemajo policijske oblasti pri iskanju odgovornih, ki so vedno isti in jih ni težko odkriti. Pasivnost policijskih oblasti je tembolj nedopustna, ker se ta dejanja ponavljajo v očitnem prepričanju odgovornih, da ne bodo kaznovani. Treba je izslediti in kaznovati vse odgovorne kakor tudi posamezne funkcionarje. Prosim ministra, naj mi ne odgovarja na izmikajoč način, kot doslej, ampak tako, da bo jasna politična volja vlade, da zatre fašistično izzivanje v Trstu in vsej Italiji.

Enotni protifašistični odbor v Nabrežini je izdal posebno izjavo, v kateri je med drugim rečeno, da je »razpravljalo o obsežni mazaški akciji, ki so jo izvedli, žal, še ne odkriti fašistični pobalini. V prepričanju, da tolmači čustva in voljo vsega demokratičnega prebivalstva občine, odbor najodločneje obsoja podlo izzivalno dejanje fašistične drhali, ki si je drznila oskruniti spomenik padlim v protifašističnem boju. Odbor poziva organe javne varnosti, naj čimprej izsledijo fašistične in skvadristske izzivače, vse demokratično ljudstvo pa vabi, naj aktivno sodeluje, da se preprečijo morebitne nove provokacije in žalitve. Odbor izraža prepričanje, da si bo demokratično ljudstvo znalo tudi danes izbrati sredstva, ki bodo jamčila ohranitev in strogo spoštovanje pridobitev narodnoosvobodilne vojne. Zato poziva vse prebivalce občine, naj se strnejo pod še vedno veljavnim geslom: smrt fašizmu!«

Tudi sekijski komite KPI v Nabrežini se je sestal na izredni seji, ki je bila dne 31. decembra 1971. Ogorčeno je obsodil skrunitev spomenika ter pozval prebivalstvo k budnosti. Komunisti so se tudi obvezali, da bodo v tem smislu storiili, kar je njihova dolžnost.

Ogorčene proteste so poleg nabrežinskega občinskega odbora objavili tudi upravitelji sosednjih občin. V protestu zgoniškega občinskega odbora je med drugim rečeno: »Z zaprepajanjem smo izvedeli za oskrnitev spomenika padlim za osvoboditev v Nabrežini. Oskrunitev spomenika je ogorčila tudi prebivalstvo zgoniške občine in žali čustva vesti in demokratičnega duha. Zgoniški občinski odbor izraža nabrežinskemu prebivalstvu, ki je darovalo veliko žrtev za svobodo, najiskrenejšo solidarnost, obenem pa zahteva, naj pristojne oblasti nemudoma odkrijejo fašistične zlo-

čince, ki so krivi svetoskrunkega dejanja ter jih zglejdo kaznujejo».

V izjavi občine Repentabor je med drugim rečeno, da je ta »vest močno prizadela tudi duh prebivalstva občine Repentabor, ki je sodelovala z občino Nabrežina v boju proti nacifašizmu in doprinesla ogromne žrtve za najvišjo dobrotno svobodo in pravice. Občinski odbor obsoja zlobno dejanje, izraža občuteno solidarnost s prebivalstvom nabrežinske občine in zahteva čimprejšnjo izleditev avtorjev skrunilnega dejanja in njihovo strogo kaznovanje. Prav tako obsoja tiste, ki so jih pri zločinskem podvigu podpirali in ki zaslužijo prav tako zaničevanje kot materialni skrunitelji».

Slovenska prosvetna zveza je objavila ogorčen protest. V njem je med drugim poudarjeno: »Fašistična drhal se je zopet dotaknila tistega, kar nam je najbolj sveto. SPZ poziva vse antifašiste, naj bodo še bolj budni in strnjeni. Ne moremo dopuščati, da nas plachi bojazljivci skušajo ustrohovati. SPZ zahteva, da organi javne varnosti za vselej odpravijo prostaksko fašistično izzivanje, saj predstavlja tudi neprestano kršitev in skrunitev državne ustave.

Pojdimo naprej

(Nadaljevanje s 1. strani)

tako kot v preteklosti, prva tarča za napad.

Pogoji se danes v marsičem razlikujejo od tistih po prvi svetovni vojni. Fašizem je bil premagan in danes je fašiste mogoče streti, zato je pa potrebna budnost in široka demokratična enotnost. V borbi proti fašizmu moramo stalno kli-

cati na odgovornost politične sile, pa tudi državne in policijske oblasti naj storijo svojo dolžnost proti fašistični golazni, ker do sedaj se niso pokazale dovolj odločne.

Novo leto ni še prineslo Slovenem v deželi Furlaniji-Juljski krajin demokratičnih in narodnostnih pravic. Po srečanju enotne slovenske delegacije s poslancem Colombom se stvari v korist slovenske narodnostne skupnosti niso premaknile niti za milimeter, kar nam nalaga, da moramo nadaljevati borbo z vsemi silami in to v prvi vrsti proti KD, ker ona nosi največjo odgovornost, da se naši problemi ne rešujejo. KD moramo jasno povedati, da nekatere nene načelne izjave dobre volje, kakor tudi posamezni dvojezični napisi v stoodstotno slovenskih vaseh in znatno premajhne podpore iz javnih sredstev slovenskim kulturnim ustanovam in športnim društvom nas ne morejo več zadovoljiti. Hočemo popolno enakopravnost, to se pravi globalno rešitev vseh problemov iz narodnega in kulturnega vidika: poleg tega pa je nujno, da se rešijo tudi socialna in gospodarska vprašanja na široki demokratični osnovi v korist slovenske manjšine, kakor tudi ves niz drugih specifičnih vprašanj za vsak kraj, za vsako občino, za vsako pokrajino zase: tu mislimo na resne regulacijske načrte, za razvoj goratih predelov, zaščito slovenskih krajev in njih značilnosti, tradicij in kulture. V tem smislu je treba najti rešitev za tržaški in goriški Kras, odpraviti vojaške služnosti, ustvariti pogoje, da se izselenci vrnejo na svoje domove ter da neha diskriminacija proti Slovincem.

Kongres goriške sekcije KPI

Goriška mestna sekcija KPI je imela svoj redni kongres. Trajal je kar štiri dni (od 6. do 9. t.m.). Na njem so obširno razpravljali o številnih vprašanjih, med katerimi je bilo močno poudarjeno tudi vprašanje pravic slovenske manjšine. V uvodnem poročilu, v mnogi posegih kongresistov in v sklepni resoluciji je bilo to vprašanje krepko podčrtano. O slovenskih vprašanjih so govorili tudi na predkongresnih sestankih zlasti v Štandrežu in Pevmi, ki spadata pod mestno sekcijo.

Boj za nacionalne pravice Slovencev je gledan kot pomemben del boja za demokracijo. To je bilo še posebej poudčrtano v kongresnem poročilu. Med drugim je bilo poudarjeno, da je vprašanje slovenske manjšine vprašanje,

Ker smo v današnji številki namenili več prostora partijskim kongresom, smo bili prisiljeni odložiti nekatere sestavke, ki so nam jih dostavili naši sodelavci. Skušali jih bomo objaviti prihodnjič. Prosimo za razumevanje. Uredništvo.

Naši kongresi

(Nadaljevanje z 2. strani)

bivalstvom. Obenem se iščejo možnosti in iznašajo predlogi, kako stvarno uresničiti to potrebo in nujnost.

Poudarja se zažnost okrebitve akcije v tej zvezi v vseh voljenih organih, v parlamentu, v deželi, v občini in pokrajini ter v osnovnih organih, oziroma v krajevnih konzultah.

Mnogo zanimanja vzbujalo kulturna in športna problematika, vprašanja prosvetnega udeleščevanja na terenu, delovanje slovenskih in športnih organizacij. Medtem ko se poudarja vloga in pomen slednjih, se obširno obravnavajo prisotnost in naloge komunistov v njihovem okviru.

Poudarja se, da morajo prosvetna in športna društva zasledovati napredne cilje, sloneti na načelih demokracije in antifašizma. V njihovem okviru naj se krepi tudi narodna zavest, vzgaja v duhu bratstva med narodi.

Razprava poteka tudi o vprašanju glasil KPI, o potrebi po širjenju naročnin in večji podpori našemu listu.

Na kongresih osnovnih organizacij KPI se obenem iščejo možnosti in poti za uresničenje vseh nalog, ki stoje pred komunisti, iznašajo se konkretni predlogi dela in za usmeritev skupnih bojov.

Čedalje bolj se tudi ugotavlja potreba po pomlajevanju in okrepitevi vodilnih organov sekcij. Mlade sile se vključujejo v sekcijske odbore in s svojo prisotnostjo dajejo jamstvo za agilnejšo in bolj sproščeno akcijo komunistov na terenu.

s katerim se preverja demokratični in protifašistični značaj političnih sil. Nerešena slovenska vprašanja potrjujejo, da se ne izvajajo določila republiške ustave, pomeni pa tudi težko oviro pri demokratičnem razvoju družbe. To je tembolj resno v trenutku, ko se množe fašistične provokacije.

(Daljši zapis o kongresu goriške mestne sekcije KPI bomo objavili v prihodnji številki).

SVEŽI GROBOVI

Pina Colja

Umrla je tovarišica Pina Colja, bivša tajnica Združenja za kulturne stike s Sovjetsko zvezo in članica kontrolne komisije KPI v Trstu. V KPI je stopila že leta 1921 in je bila torej med ustanovitelji partije v naših krajih. Bila je obsojena od zloglasnega posebnega sodišča, v zaporih in konfinaciji. Kot partijska funkcionarka je delovala tudi v Franciji. Sodelovala je tudi pri organiziranju boja proti španskemu fašizmu. Slava njenemu spominu!

Ernesta Andolšek

Umrla je tovarišica Ernesta Andolškova s Konkonela. Pokojna je bila zavedna slovenska antifašistka. Aktivno je sodelovala tudi v osvobodilnem boju. Ohranili jo bomo v hvaležnem spominu. Vsem žalujočim svojcem izražamo občuteno sožalje, kateremu se pridružuje tudi sekcija KPI na Opčinah.

Anton Senica

Zavratna bolezen je pretrgala nit življenja tovarišu Antonu Senici iz Boljunca. Pokojni tovariš je bil zaveden antifašist in partizan. Naj mu bo rahla domača gruda. Zalujočji družini izražamo občuteno sožalje.

Obnovite naročnino za leto 1972

Spominsta svečanost

(Nadaljevanje s 3. strani)

okraj, je spomenik izročil v varstvo mladini iz Štorij.

Na spominski svečanosti so govorili poleg tovariša Bevčiča, tovariš Arturo Calabria, pokrajinski predsednik ANPI iz Trsta, tovariš Ferfolja, predsednik partizanske zveze s Proseka-Kontovela in v imenu komunistične mladine s Proseka, tovariš Sergij Husu. V imenu mladinske organizacije občine Sežana je govorila tov. Ana Godnik. Nastopili so še proseška godba na pihala in pevski zbor »Vasilij Mirk« pod vodstvom prof. I. Ote, dve mladinki iz Štorij pa sta zelo občuteno recitirali nekaj pesmi.

Čestitke

Dne 31. decembra 1971 je tovariš Franc Žerjav, oče znanega pevovodje Frančka Žerjava iz Križa, slavil svoj 90. rojstni dan. Iskreno čestitamo!

Tovariš Alojz Sedmak iz Križa je ob priliki 40-letnice poroke daroval 5.000 lir za sklad DELA, za kar se mu toplo zahvaljujemo.

Ob tej priliki tovarišu Alojzu Sedmaku in njegovim soprog Gabrieli čestitamo k lepemu jubileju.

Posvet prosvetnih društev v Gorici

V ponedeljek, 10. t.m. je bil v Gorici redni posvet prosvetnih društev. Na njem so razpravljali o delovanju prosvetnih društev. Med drugim so govorili tudi o osrednji Prešernovi proslavi, ki bo v Prosvetni dvorani v Gorici v nedeljo, 6. februarja, dalje o reviji »Primorska poje« in o drugih pomembnejših prireditvah, ki bodo v tekoči sezoni. Omembe vreden je sklep, da bodo prosvetna društva, ki delujejo na Goriškem, imela po dve kulturni prireditvi na mesec. Seveda so na posvetu govorili tudi o goriškem Kulturnem domu, katerega nestržno pričakuje vsa slovenska kulturna javnost. Posveta so se udeležili predstavniki skoraj vseh društev, ki so včlanjena v SPZ na Goriškem.

Koncert v Križu

Slovenska prosvetna zveza in prosvetno društvo Vesna v Križu priredita celovečerni koncert mešanega pevskega zbora Matko Brajša-Rašan in harmonikarskega orkestra OKUD Istra iz Pule. Prireditve bo v Ljudskem domu v Križu jutri, v soboto 15. januarja ob 20.30. Po koncertu bo bratsko srečanje z gosti iz Pule.

PRISPEVKI ZA TISKOVNI SKLAD »DELA«

Ob 10. obletnici smrti tovariša Jakoba Sulli daruje žena Lina 2.000 lir za »DELO«.

Tov. Štefan Leban daruje 1.000 lir za »DELO«.

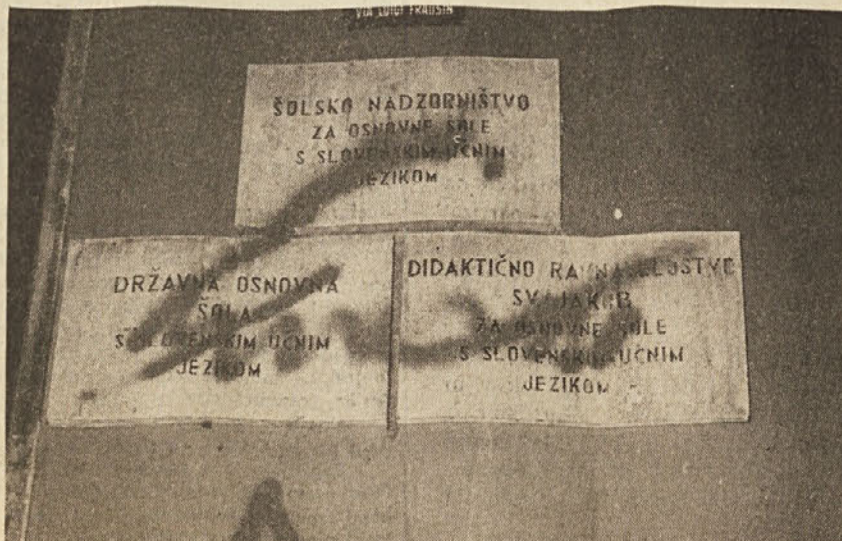
V spomin pokojnega Gabrijela Peršinoviča od Banov daruje Tončka Vidav 1.000 lir za sklad »DELA«.

Pertot Ivan iz Nabrežine daruje 1.000 lir za »DELO«.

Vsem darovalcem se toplo zahvaljujemo.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst
Ulica Torrebianca, 12

Dokazi fašistične »kulture«